

dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu o!

TARİH

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ

- II. Dünya Savaşı sonrası iki devlet, dünya siyasi hayatına süper güç olarak geçtiler; SSCB ve ABD

ABD ve SSCB arasındaki ilk ayrışmalar Yalta Konferansı'nda ortaya çıkmış ve konferans sonrası tüm gelişmeler iki devleti birbirinden kesin çizgilerle ayırmıştır.

II. Dünya Savaşı'nın hemen ardından dünya iki bloğa ayrıldı ve bu bloklar çevresinde ABD ve SSCB siyasi, ideolojik mücadele içine girdiler.

Bu mücadeleler sırasında silahlanma yarışı kısa sürede bütün dünyayı, **Soğuk Savaş** olarak adlandırılan gerilimin içine attı.

Doğu Bloğu

Bloğun Kuruluşu

- II. Dünya Savaşı'nda, Almanları durduran ve ilk kez yenilgiye uğratan SSCB, Almanları işgal ettiği topraklardan çıkartarak batıya doğru ilerleyişe geçti.

- Batıya doğru ilerleyen SSCB Kızıl Ordusu, Alman işgaline giren diğer devletleri de kurtararak Berlin'e doğru ilerledi.

NOT: Yalta Konferansı sonucunda İngiltere, ABD ve SSCB ‘Kurtulan Avrupa Hakkında Bildiri’ yayınladılar. Bildiride SSCB işgalindeki ülkelerde serbest ve demokratik seçimler gerçekleşinceye kadar bütün siyasi eğilimleri temsil eden geçici hükümetlerin kurulması istendi.

- SSCB'nin geri aldığı bölgelerde oluşan Sovyet sempatisiyle birlikte yeni Sosyalist rejimlerin kurulması kolay oldu.
- Böylece SSCB önderliğindeki Doğu Bloğu'nun zeminleri oluşmuş oldu.
- **1947'de Silezya'da** düzenlenen bir konferansla Blok resmen kuruldu.

Berlin Buhranı

- Savaştan yenik çıkan Almanya dört işgal bölgesine ayrılmıştı. (Fransa – İngiltere – ABD – SSCB)

Bariř antlaşmaları imzalandıktan sonra Batılılar, Almanya'nın işgaline son vermek için işgalleri altındaki bölgeleri birleştirdiler. (Fra. – İng. – ABD)

Bu gelişme zerine SSCB, Batılıları Berlin'den atmak istedi ve bu durum **Berlin Buhranı**'na neden oldu.

- Berlin Buhranı sonrası Batı Devletleri bölgeden çekilerek **Federal Almanya**'yı kurdular. (Mayıs 1949)
- Federal Almanya'nın kurulmasına karşılık, SSCB'de kendi kontrolündeki bölgede Demokratik **Almanya Cumhuriyeti**'nin kurulmasına öncülük etti. (Ekim 1949)

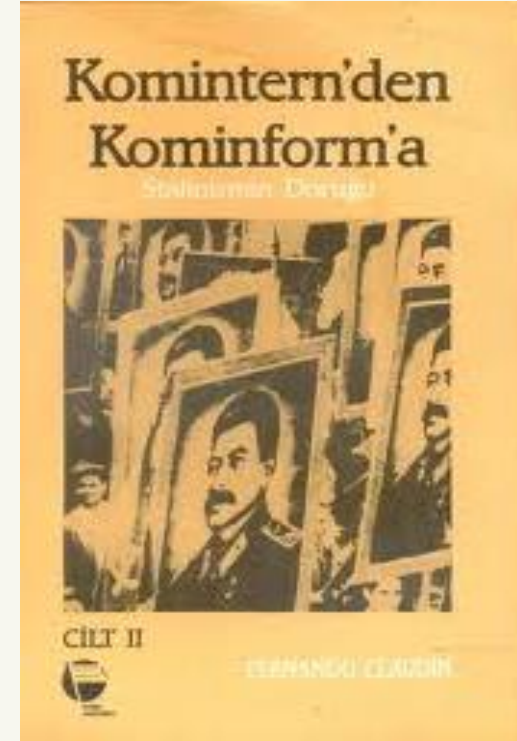
- Federal Almanya, batılı devletlerin desteğiyle kısa sürede gelişti ve Demokratik Almanya'dan bölgeye kaçışların başlamasıyla Demokratik Almanya Cumhuriyeti, **Berlin Duvarı**'nı ördü.

Kominform

(Komünist Enformasyon Bürosu)

- ABD'nin Truman Doktrini ve Marshall Planı ile Avrupa'da bir takım atılımlarda bulunması üzerine, ABD tehdidine karşı SSCB önderliğinde uluslararası komünist faaliyetleri tek merkezden yönetmek için **kominform** kuruldu.

- SSCB – Yugoslavya – Bulgaristan – Romanya – Macaristan – Polonya – Çekoslovakya – Fransa – İtalya Komünist Parti liderleri Polonya’nın Silezya kentinde toplanarak **1947**’de **Kominform**’u kurdular.

Comecon

(Ekonomik Yardımlaşma Konseyi)

- 1949'da komünist ülkeler arasında ekonomik işbirliği ve dayanışmayı sağlamak amacıyla kuruldu.
- SSCB, Romanya, Macaristan, Polonya, Çekoslovakya ve Bulgaristan'ın katılımlarıyla kuruldu.
- Daha sonraki süreçte, Arnavutluk, Moğolistan, Doğu Almanya ve Küba da kuruluşa üye oldular.

Varşova Paktı

– 1955 –

- 1949'da NATO'nun kurulması ve kuruluşun askeri nitelikler taşıması üzerine, **Doğu Bloğu Kolektif Savunma ve İş Birliği** amacıyla 1955'te **Varşova Paktı**'nı kurdular.
- Arnavutluk, Romanya, SSCB, Doğu Almanya, Bulgaristan, Polonya, Çekoslovakya ve Macaristan kurucu üyelerdir.

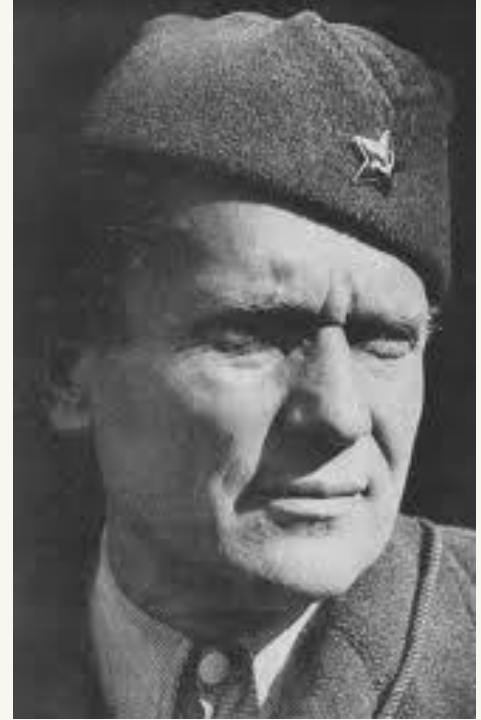

NOT: Yugoslavya bu gelişmelerin dışında kalmış ve Doğu Bloğu'nun kuruluşunu kendisine tehdit olarak kabul ederek Balkan İttifakı'na katılmıştır.

SSCB - Yugoslavya İlişkileri

- Doğu Bloğu'na uzak duran Yugoslavya ile SSCB arasında bir takım sorunlar yaşanmaktaydı.
- Bu anlaşmazlıkların asıl nedeni, Yugoslavya'nın diğer devletler gibi tam olarak SSCB kontrolüne girmemesiydi.

- **Yugoslavya lideri Tito**, SSCB'nin tam kontrolüne karşı çıkmakla beraber Balkan Devletleri'nin liderliğini istiyordu.
- Bu gelişmeler ışığında Yugoslavya, SSCB'nin direktifleri sonucu 1948'de Conimform'dan çıkartıldı.

SSCB – Çin İlişkileri

- II. Dünya Savaşı'ndan sonra Çin'de Milliyetçiler ve Komünistler arasındaki iç savaşı ABD'nin desteklediği Milliyetçiler, SSCB'nin desteklediği Komünistlere karşı kaybettiler.

- **Mao önderliğinde Komünist rejim başa geçti ve 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti kuruldu.**

- 1949'da kurulan Çin Halk Cumhuriyeti, SSCB ile ilişkileri güçlendirmeye yönelik politikalar uyguladı.
- Kore Savaşı, ABD'nin yeni Çin yönetimini tanımaması, bu ülkeye ambargo uygulaması, Çin'in BM'den çıkarılması iki ülke arasındaki ilişkileri en üst seviyeye çıkardı.

- Zamanla büyük bir güç haline gelen Çin, SSCB'den bağımsız politikalar izlemeye başladı.
- SSCB- Batı ilişkilerindeki yumuşama, iki ülke arasındaki liderlik iddiası, tarafsız ülkelerdeki nüfuz rekabeti, Doğu Türkistan ve Moğolistan gibi sınır bölgeleri sorunu, SSCB'nin Çin'e yapacağı yardımın miktarı ve zamanı gibi sorunlar iki ülke ilişkilerini zayıflattı.
- Kültür Devrimi'nden sonra Çin tekrar BM'ye üye olmuştur.

SSCB – Arnavutluk İlişkileri

- SSCB'nin tam olarak yardımı olmadan Alman işgalinden kurtulan Arnavutluk, bağımsızlığını ilan etti ve SSCB'ye karşı daha bağımsız politikalar izlemeye başladı.
- Doğu Bloğu'nda yer alan devletin başında **Komünist Parti Lideri Enver Hoca** bulunmaktaydı.

NOT: Yugoslavya ve Arnavutluk, Alman işgalinden kurtulurken Sovyetlerin büyük ölçüde desteğinden yararlanmadan kendi çabalarıyla zaferi kazandıkları için SSCB'ye karşı daha bağımsız hareket ettiler.

SSCB – Polonya – Çekoslovakya – Macaristan İlişkileri

- Bu lkelerdeki Alman işgalini bitiren SSCB, bu gelişme üzerine savaş sonrası bu devletler üzerinde hkimiyet kurdu.
- 1958’de Macaristan’da Macar Milli Ayaklanması yaşandı.

- Çekoslovakya'da ise ekonomik sıkıntılar sonucu isyanlar yaşandı ve İnsancıl Komünizm Akımı ortaya atıldı; 1968'de **Hareket Programı** yayınlandı. Tek partili komünist sistemden, çok partili komünist sistemi geçilmesi bu devlette savunuldu.

SSCB – Kore İlişkileri

- II. Dünya Savaşı sırasında toplanan Yalta Konferansı'nda 38. enlem çizgisi Kore'yi ikiye ayırdı ve bölgenin kuzeyinde SSCB etkisinde **Kuzey Kore Cumhuriyeti** kuruldu. Sosyalist sistem başa geldi. (1948)
- Güneyde ise ABD güdümünde Güney Kore Cumhuriyeti kuruldu. (1948)

Küba'da Sosyalizm

- 1956'da Fidel Castro önderliğinde, ABD destekli diktatör Batista Hükümeti devrilerek Sosyalist Küba Hükümeti kuruldu.

Batı Bloğu

Bloğun Kuruluşu

- İkinci Dünya Savaşı sonrası SSCB'nin Komünizm'i yayma çabaları, ABD'yi tedirgin etmiş ve ABD'nin bir takım önlemler alarak Batı Bloğu'nun liderliğini üstlenmesine yol açmıştır.

Truman Doktrini

- ABD'nin Batı dünyasının liderliğini açık şekilde üstlenmek için yaptığı ilk girişimdir.
- Doktrinin yayınlanma nedeni SSCB tehlikesidir.
- SSCB – ABD mücadelesinin başladığını ilan eder.
- **Yunan İç Savaşı**'nın seyrini değiştirmiş ve Yunan Merkezi Hükümeti'nin, komünistlere (SSCB ve Yugoslavya destekli) karşı zafer kazanmasını sağlamıştır.

Marshall Planı

- Türkiye dâhil olmak üzere 16 Avrupa ülkesinde uygulandı.
- Avrupalıların kendi aralarında iş birliği yapmaları gerekliliğini savunur.
- Bu plan sonrası Avrupa Ekonomik Kalkınma Programı oluşturulur.
- 1948'de Avrupa Ekonomik İş Birliği Teşkilatı kuruldu.

NOT: Marshall Planı'na karşılık SSCB, **Molotov Planı'nı** uygulamaya koydu.

NATO'nun Kuruluşu

- Batılı devletler, SSCB'ye karşı gerekli dengeyi kurmaktan çok uzak bir durumdaydı.
- ABD bu savunma sistemini desteklemeye karar vererek, SSCB tehdidine karşı 1949'da 12 Batılı ülke ile kısa adı **NATO** olan **North Atlantic Treaty Organization** (Kuzey Atlantik İttifakı)'u kurdu.

- Kuruluş; savunma, siyasi, ekonomik ve sosyal alanda iş birliğini amaçlamaktadır.
- SSCB, NATO'nun kuruluşuna karşılık 1955'te **Varşova Paktı**'nı kurdu.
- Türkiye Cumhuriyeti ve Yunanistan 1952'de kuruluşa üye oldular.
- Batı Almanya ve İspanya da daha sonraki süreçte NATO'ya katıldılar.

Avrupa Konseyi'nin Kuruluşu

- İnsan hakları, hukuki iş birliği ve sosyal dayanışmayı amaçlamaktadır.
- Türkiye ve Yunanistan 1949'da kurucu üyeler arasında kuruluş içinde yer almışlardır.

Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET)

Amaç:

- Avrupa'da yeni bir savaşın yaşanmamasını sağlamak,
- Ortak bir Avrupa pazarı oluşturmak,
- Sovyetlerin batıya doğru yayılmasını engellemek.

Oluşum Süreci:

- Schuman Bildirgesi 1950
- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu 1951
- Roma Antlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğu 1957

İsrail'in Kuruluşu

Balfour Deklarasyonu – 2 Kasım 1917

- İngiliz Dışışleri Bakanı Lord Arthur Balfour 1917 yılında uluslararası Siyonist hareketin liderine bir bildiri göndererek, Musevi Devleti'nin kurulması yönünde İngiliz Hükümeti'nin destek vereceğini açıklamıştır.

- Bu deklarasyon İsrail Devleti'nin kuruluşuna giden yolun başlangıcı olmuştur.
- 15 Mayıs 1948'de David Ben Gurian başkanlığında Tel – Aviv merkezli İsrail Devleti kuruldu.
- Bu süreçten sonra günümüze kadar gelecek olan Arap – İsrail Savaşları'nın ilki başladı.

Eisenhower Doktrini

- ABD başkanı Eisenhower'ın, Ortadoğu'nun SSCB'nin kontrolüne girmesini engellemek ve bölge halkını ABD tarafına çekmek için yaptığı girişime **Eisenhower Doktrini** denilir.
- Amacı; Ortadoğu ülkelerine ekonomik, askeri yardım yapmak ve herhangi bir komünist devletin saldırısına karşı ABD silahlı kuvvetlerinin kullanılması için izin almaktır.
- Bu doktrin, ABD - Ortadoğu ilişkilerini geliştirmiş ve ABD ile SSCB ilk defa Ortadoğu'da karşı karşıya gelmiştir.

Uzakdoğu

Kore Savaşı (1950 – 1953)

- II. Dünya Savaşı sonucu 38. enlem çizgisi baz alınarak ikiye ayrılan Kore'nin kuzeyi SSCB, güneyi ABD etkisinde kalmıştı.
- ABD'nin Güney Kore ve Japonya'da asker bulundurması SSCB'yi tedirgin etmiştir.

- Çin'de de komünist hükümetin yönetime gelmesiyle SSCB, ABD'yi bölgeden atmak istemiş ve Kuzey Kore Hükümeti'nin, Güney Kore'ye saldırmasına ön ayak olmuştur.
- 3 yıl süren savaştan sonuç alınamamış, iki taraf da birbirlerine üstünlük sağlayamamıştır.

NOT: Türkiye savaşıa bir tugay asker göndererek katılmıştır. Bu olay Türkiye'nin NATO'ya girmesinde büyük rol oynamıştır.

Savaş sonucu **Panmonjom Ateşkesi** imzalanmıştır.

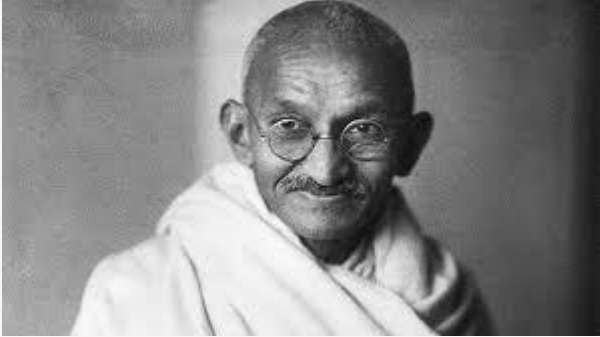
SEATO'nun Kuruluşu (1954)

- Güneydoğu Asya Antlaşması Teşkilatı
- Pasifik'teki komünist tehlikesine karşı bölgede yeni kurulan Tayland, Laos, Kamboçya ve Güney Vietnam yönetimleri ile ABD arasında oluşturulan antlaşmadır.

Pakistan ve Hindistan'ın Bağımsız Olması

Gandhi(Hintli)

Muhammed Ali Cinnah (Pakistanlı)

NOT: II. Dünya Savaşı sonrası Asya ve Afrika'da bağımsız olan yeni devletler **3. Dünya Ülkeleri** olarak adlandırılırlar.

Bağlantısızlar Hareketi ve Bandung Konferansı (1955)

- 1950'lerin başından itibaren uluslararası politikada Doğu ve Batı bloklarının dışında yeni bir devlet gruplaşması ortaya çıktı.
- **Bağlantısızlar Hareketi** olarak bilinir.

- 1955'te Endonezya'da toplanan **Bandung Konferansı**, Bağlantısızlar Hareketi'nin başlangıcı sayılabilir.
- Afrika ve Asya'dan 28 ülkenin katılımıyla toplanmıştır.
- SSCB ve ABD gibi iki büyük güce taraf olmak yerine 3. bir yol arayışıdır.

Balkan Paktı

- Türkiye'nin NATO'ya üye olması, SSCB ve Bulgaristan tarafından tepkiyle karşılanmıştır.
- NATO'dan sonra Balkanlar'da da ittifak arayışına giren **Türkiye, Yugoslavya ve Yunanistan**'la birlikte 1953'te **Dostluk ve İş Birliği Antlaşması**'nı imzalamışlardır.
- Paktın amacı; ekonomik ve kültürel iş birliği, sorunları barışçıl yöntemlerle çözmek ve ortak savunma konusunda iş birliği yapmaktır.

- Pakt 1954'te Siyasi İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Antlaşması'nı imzalayarak **Üçlü Balkan İttifakı'nı** kurdu.
- ABD ve İngiltere oluşuma olumlu yaklaştılar ve memnun olduklarını açıkladılar.
- Pakt, Yugoslavya'nın SSCB ile yakınlaşması ve Türk – Yunan gerginlikleri nedeniyle gücünü kaybetti.

Bağdat Paktı (CENTO)

- Türkiye'nin NATO'ya girişinden sonra Ortadoğu'da ittifak arayışlarına girmesi sonucu Irak – Türkiye arasında temelleri atılan pakttır.
- Pakta sonraki süreçte İngiltere, İran ve Pakistan da katılmıştır.
- Arap Birliği kurmak isteyen Arap ülkeleri ve SSCB, pakta tepki göstermişlerdir.

- Irak da krallığın yıkılmasıyla pakttan ayrılmıştır.
- Irak'ın pakttan çekilmesiyle paktın merkezi Ankara olmuştur.
- 1959'da paktın adı **Merkezi Antlaşma Örgütü (CENTO)** olarak değiştirilmiştir.
- Pakistan ve İran'ın pakttan çekilmesiyle örgüt hukuken olmasa da fiilen sona ermiştir.

Afrika'daki Gelişmeler

- Atlantik Bildirisi, Afrika'daki Avrupa sömürgeciliğinin sonunun geldiğini belirtiyordu.
- Kabilecilik anlayışının hakim olması, Afrika'da demokratikleşmenin önünde en büyük engeldir.
- Ülkelerin çoğunda tek parti ve askeri diktatörlükler iş başındadır.
- Afrika, dünyanın en borçlu kıtasıdır.

Afrika Birliği Teşkilatı(OAU) 1963

- Ekonomik kalkınmayı hedefler.
- Afrika ülkeleri arasındaki birlik ve dayanışmayı geliştirmek, üyelerinin bağımsızlığını gözetmek, tüm kolonileşme biçimlerini ortadan kaldırmak, her alandaki politikaları uyumlu hale getirmek teşkilatın amaçlarıdır.

Türkiye’de Hayat

A)Siyaset:

- İsmet İnönü’nün 1945 yılında yaptığı ve çok partili hayatı desteklediği konuşmasından sonra ilk muhalefet partisi Nuri Demirağ tarafından “Milli Kalkınma Partisi” adıyla kuruldu.

Dörtlü Takrir

- Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü tarafından CHP parti programı ve kanunlarında bazı değişikliklerin yapılmasını öngören tekliftir. Bu takrir reddedilmiş, bu durum Demokrat Parti'nin kurulmasına ortam hazırlamıştır.

NOT: DP 1946 seçimlerine katılmış, 1950 seçimlerinden zaferle ayrılmıştır.

- 1950 seçimlerine CHP, DP, MP katılmıştır.

B) Ekonomi:

- DP liberal bir ekonomik model benimsemiştir.
- 7 Eylül 1947 kararları Türkiye’de liberal ekonomiye geçişin ilk adımıdır.
- DP iktidarının ilk yıllarında Marshall yardımlarıyla desteklenen tarım gelişti.
- 1951’de yabancı yatırımı teşvik etmek için yapılan girişimler başarısız oldu.
- 1950-54 yıllarında yatırımlar kara yolu, inşaat, sanayi ve tarım alanlarında yoğunlaştı. Demir yolları yapımı neredeyse durdu.

- Türk ekonomisinde zayıflama eğilimi ilk kez 1953'te görüldü.
- 1954'te ekonomik canlanma dönemi sona erdi.
- 1958'te IMF'den borç alındı.

NOT: Tarımdaki sorunların en büyük nedeni; modern tarım yöntemlerinin kullanılmasından çok, ekili alanların genişletilmesine çalışılmasıdır.

Sosyal ve Kültürel Hayat

- Bu dönemde köyden kente göç hızlanmıştır.
- Başta caz olmak üzere rock ‘n roll ve diğer müzik türleri yaygınlaşmıştır.

Zeki Müren, Müzeyyen Senar, Neşet Ertaş

Ömer Lütfi Akat– “Vurun Kahpeye”

- 1940'tan sonra yazar ve şairler sosyal gerçekçilik akımına bağlı eserler vermişlerdir.
- Orhan Veli– Garip Akımı
- Garipçiler akımına karşı İkinci Yeniciler ortaya çıkmıştır.
- Dönemin diğer bir akımı da Hisarcılar'dır.
- Bu dönemde bütçeden sağlık alanına ayrılan pay on kat arttırılmıştır.

Soğuk Savaş Döneminde Dünya

- Bu dönemde sanayi ülkelerinde büyük bir ekonomik büyüme yaşanmıştır.
- Petrol, elektrik ve otomotiv gibi sektörlerde üretim on kata kadar arttı.
- Büyük bir nüfus artışı yaşandı.

- Askeri harcamalara büyük pay ayrıldı.
- Kadınların iş hayatındaki etkinliği arttı.
- Birçok kadın hareketi ortaya çıktı.
- Tüketime teşvik edilmesi reklam sektörünün büyümesine yol açtı.

- Televizyonun kullanımı yaygınlaştı.
- Rock'n Roll, Elvis Presley
- İlk bilgisayar ENIAC
- İlk uydu SPUTNIK– SSCB 1957

- Nükleer enerji, elektrik üretiminde kullanıldı.
- Hidrojen atomlarının parçalanmasından elde edilen reaksiyonlarla kıtalararası roketlerin yapılması, olağanüstü genişlikte iletişim ve denetim ağlarının kurulmasına sebep oldu.
- DNA'nın kimyasal yapısı çözüldü: Watson

- New York sanatta batının başkenti ünvanını aldı.
- 1951'de Akdeniz Oyunları Mısır'ın İskenderiye kentinde düzenlendi.
- 1955-56 sezonunda UEFA Şampiyon Kulüpler Kupası ilk kez düzenlendi. Kupayı Real Madrid aldı.